

HØJESTERETS DOM

afsagt tirsdag den 24. juni 2025

Sag 90/2024

(2. afdeling)

Anklagemyndigheden

mod

T

(advokat Poul Hauch Fenger, beskikket)

I tidligere instanser er afsagt dom af Københavns Byret den 27. marts 2023 (SS 1-31333/2022) og af Østre Landsrets 8. afdeling den 21. marts 2024 (S-986-23).

I pådømmelsen har deltaget fem dommere: Michael Rekling, Oliver Talevski, Lars Apostoli, Ole Hasselgaard og Julie Arnth Jørgensen.

Påstande

Dommen er anket af T med påstand om ophævelse af byrettens dom og landsrettens dom og hjemvisning til byretten, subsidiært formildelse.

Anklagemyndigheden har påstået stadfæstelse.

Supplerende sagsoplysninger

Byretsdommer A har for Højesteret skriftligt oplyst, at hun på tidspunktet for behandlingen af straffesagen mod T ikke var bekendt med, at der verserede en civil sag mellem hendes søster og en anden person om et større millionbeløb.

Forsvareren har oplyst, at T umiddelbart før domsafsigelsen i byretten konstaterede, at der var sammenfald mellem byretsdommerens efternavn og efternavnet på den person, som hans mor, M, havde rejst et krav mod på ca. 34 mio. kr.

Anbringender

T har anført navnlig, at dommene skal ophæves, og sagen hjemvises til byretten, idet der foreligger omstændigheder, som er egnede til at rejse tvivl om byretsdommerens fuldstændige upartiskhed, jf. retsplejelovens § 61.

På tidspunktet for straffesagens behandling verserede der en civil sag mellem hans mor og byretsdommerens søster. Sagen angik morens erstatningskrav på ca. 34 mio. kr. mod søsteren.

Den civile sag, der verserede ved samme byret, blev behandlet af en sættemdommer fra en anden byret, fordi en dommer ved byretten havde vurderet, at alle dommere ved byretten var inhabile som følge af deres kollegaskab med den ene parts søster. Tolerancetærsklen for inhabilitet er i almindelighed lav i civile sager og bør ud fra retssikkerhedsmæssige overvejelser være betydeligt lavere i straffesager.

Den særligt nære relation, der består mellem søskende, udgør i sig selv omstændigheder, som ud fra en objektiv målestok på tidspunktet for sagens behandling var egnede til at rejse tvivl om dommerens fuldstændige upartiskhed. Byretsdommerens erklæring til Højesteret om hendes manglende viden om tvisten mellem hendes søster og hans mor ændrer ikke herved.

Til støtte for den subsidiære påstand gøres det gældende, at straffen bør formildes, jf. straffelovens § 82, nr. 13, da forholdene fandt sted i september 2022.

Anklagemyndigheden har anført navnlig, at lovgivningsmagten med retsplejelovens § 60, stk. 1, nr. 2 og 3, udtrykkeligt har taget stilling til, i hvilke tilfælde en dommers søsters tilknytning til en sag skal føre til inhabilitet. For at det skal kunne føre til inhabilitet efter § 61, må dommerens søsters tilknytning til sagen som det klare udgangspunkt have en styrke eller karakter, der i det væsentlige kan sidestilles med tilknytningen omfattet af § 60, stk. 1, nr. 2 og 3.

Der er ikke en sammenhæng mellem Københavns Byrets kendelse af 19. marts 2021 om inhabilitet for alle byrettens dommere i den civile sag og spørgsmålet om inhabilitet i straffesagen, da omstændighederne i de to sager er væsensforskellige. Dommeren i straffesagen havde ikke kendskab til den civile sag eller dens parter, mens dommeren i den civile sag vidste, at en af de sagsøgte var nærtbeslægtet med en af hans kolleger i byretten.

De eneste objektive omstændigheder, der skulle kunne bidrage til tvivl om dommerens fuldstændige upartiskhed, er den afledte personelle sammenhæng mellem de to retssager. Det er ubegrundet at frygte, at en dommer i en straffesag vil identificere sig med sin søster i en sådan grad, at dommeren vil lade det modsætningsforhold, der kan bestå mellem en sagsøger og en sagsøgt i en civil sag med en betalingspåstand på godt 34 mio. kr., gå ud over den tiltalte, fordi den pågældende er sagsøgerens søn.

Hvis Højesteret skulle nå til, at dommeren var inhabil, skal sagen ikke hjemvises til fornyet behandling ved byretten, jf. retsplejelovens § 925, stk. 1, jf. § 936, stk. 1. Det er tilstrækkeligt, at sagen har været genstand for en ny hovedforhandling i landsretten under medvirken af dommere, hvis upartiskhed der ikke har været stillet spørgsmål ved. Hertil kommer Højesterets prøvelse af bl.a. straffens fastsættelse og af, om landsretten har anvendt loven urigtigt.

Der er ikke grundlag for at nedsætte straffen som følge af den tid, der er gået siden den 23. september 2022, hvor de strafbare handlinger blev begået, jf. straffelovens § 82, nr. 13.

Højesterets begrundelse og resultat

Sagens baggrund og problemstilling

T blev ved Københavns Byrets dom af 27. marts 2023 dømt for blufærdighedskrænkelse, jf. straffelovens § 232, stk. 1, og vold i gentagelsestilfælde, jf. straffelovens § 244, jf. § 247, stk. 1, begået i september 2022. Han blev straffet med fængsel i 60 dage og idømt et forbud mod i 3 måneder at færdes og opholde sig på serveringssteder i nattelivet, jf. straffelovens § 79 c.

På det tidspunkt, hvor byretsdommer A behandlede straffesagen mod T i Københavns Byret, verserede der ved samme byret en civil sag, som var anlagt af hans mor, M, mod bl.a.

byretsdommerens søster, advokat B. Den civile sag angik et erstatningskrav på ca. 34 mio. kr., som moren havde rejst mod bl.a. byretsdommerens søster.

T ankede straffedommen til landsretten med påstand om bl.a., at byrettens dom blev ophævet, og at straffesagen blev hjemvist til fornyet behandling, idet han gjorde gældende, at byretsdommer A ved behandlingen af straffesagen mod ham var inhabil. For byretten var der ikke rejst spørgsmål om inhabilitet.

Landsretten tog ikke hjemvisningspåstanden til følge og stadfæstede byrettens dom vedrørende skyldspørgsmålet, strafudmålingen og opholdsforbuddet.

For Højesteret er hovedspørgsmålet, om byretsdommer A ved behandlingen af straffesagen mod T var inhabil efter retsplejelovens § 61.

Inhabilitet

Efter retsplejelovens § 61 må ingen handle som dommer i en sag, når der i øvrigt – dvs. uden for de tilfælde, der er nævnt i lovens § 60 – foreligger omstændigheder, som er egnede til at rejse tvivl om dommerens fuldstændige upartiskhed. Det fremgår af Højesterets praksis, jf. bl.a. Højesterets dom af 4. juni 2024 (UfR 2024.3832), at bestemmelsen i § 61 har et dobbelt formål, nemlig dels at undgå reel risiko for, at afgørelsen i den konkrete sag påvirkes af uvedkommende hensyn, dels at undgå, at der hos parterne eller i omverdenen opstår mistillid til upartiskheden hos bl.a. de dommere, der skal medvirke i sagen. Det sidstnævnte indebærer, at en dommer er inhabil, hvis der på grund af dommerens tilknytning til sagen eller dens parter kan rejses tvivl om dommerens fuldstændige upartiskhed. For at føre til inhabilitet skal tvivlen være rimeligt begrundet i objektive omstændigheder. Bestemmelsen i § 61 skal i øvrigt fortolkes i lyset af artikel 6, stk. 1, i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, hvorefter enhver har ret til en rettergang for en upartisk domstol, og den hertil relaterede praksis fra Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol.

Hvis det under anke fastslås, at en byretsdommer var inhabil, skal byrettens dom i almindelighed ophæves, jf. herved også bl.a. Menneskerettighedsdomstolens dom af 15. december 2005 i sag 73797/01 (Kyprianou mod Cypern), præmis 134. Den pågældende sag må herefter hjemvises til fornyet behandling ved byretten.

Den konkrete sag

Fire dommere – Michael Rekling, Oliver Talevski, Ole Hasselgaard og Julie Arnth Jørgensen – udtaler:

Som anført verserede der på det tidspunkt, hvor byretsdommer A behandlede straffesagen mod T, ved samme byret en civil sag mellem hendes søster, advokat B, og hans mor, M. Sagen var anlagt af M mod bl.a. advokat B og angik et erstatningskrav på ca. 34 mio. kr.

Ud fra det tillidshensyn, som retsplejelovens § 61 bl.a. har til formål at varetage, finder vi, at der forelå omstændigheder, som var egnede til at rejse tvivl om byretsdommer As fuldstændige upartiskhed, jf. retsplejelovens § 61.

I overensstemmelse med det, som byretsdommer A skriftligt har oplyst for Højesteret, lægger vi til grund, at hun ved straffesagens behandling ikke var bekendt med, at der verserede en civil sag mellem hendes søster og en anden person om et større millionbeløb. Vi finder imidlertid, at dette ikke kan tillægges betydning ved habilitetsvurderingen, der som anført er baseret på det tillidshensyn, som retsplejelovens § 61 bl.a. skal varetage.

Vi stemmer herefter for at ophæve byrettens dom og landsrettens dom og for at hjemvise sagen til fornyet behandling ved byretten.

Dommer Lars Apostoli udtaler:

Efter min opfattelse skal bedømmelsen af spørgsmålet om dommerens habilitet foretages på grundlag af en konkret vurdering af oplysningerne om de faktiske forhold, herunder oplysningen om, at dommeren ikke havde kendskab til den verserende retssag mellem T' mor og dommerens søster. Jeg finder, at der allerede af den grund ikke foreligger objektive omstændigheder, der kan give anledning til rimeligt begrundet tvivl om dommerens upartiskhed ved behandlingen af straffesagen mod T.

1.

I øvrigt bemærkes, at T kunne have opnået viden om, hvorvidt dommeren havde kendskab til retssagen mellem hans mor og dommerens søster ved at rejse spørgsmål herom inden rettens afsigelse af dom i sagen, men han valgte ikke at gøre det. Først ca. 1 år senere – en uges tid

før hovedforhandlingen i ankesagen i landsretten – valgte han at fremføre en indsigelse om inhabilitet.

Herefter, og da jeg i øvrigt kan tiltræde landsrettens afgørelse om fastsættelsen af straffen og om opholdsforbuddet samt begrundelsen herfor, stemmer jeg for stadfæstelse af dommen.

Der træffes afgørelse efter stemmeflertallet.

Konklusion

Højesteret ophæver byrettens dom og landsrettens dom og hjemviser sagen til fornyet behandling ved byretten.

Thi kendes for ret:

Byrettens dom og landsrettens dom ophæves, og sagen hjemvises til fornyet behandling i byretten.

Statskassen skal betale sagens omkostninger for byret, landsret og Højesteret.